

กระบวนการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่
ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

ภายหลังจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติเข้ายึดและควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ และประกาศให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง ยกเว้นความในหมวด ๒ พระมหากษัตริย์ โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการปฏิรูปประเทศไทยไว้ประการหนึ่ง คือ การจัดให้มีการยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่วางกติกาการเมืองให้รัดกุม เหมาะสม ป้องกันและปราบปรามการทุจริต สามารถตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยอย่างมีประสิทธิภาพรวดเร็ว และเป็นธรรม ก่อนจะส่งมอบภารกิจเหล่านี้แก่ผู้แทนปวงชนชาวไทย และคณะรัฐบาลที่จะเข้ามาบริหารราชการแผ่นดินในระยะต่อไป โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ได้มีบทบัญญัติกำหนดกระบวนการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ไว้ดังนี้

การตั้งคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ

ให้ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติแต่งตั้งคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญจำนวน ๓๖ คน ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

๑. ประธานกรรมการตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติเสนอ
๒. ผู้ซึ่งสภาปฏิรูปแห่งชาติเสนอ จำนวน ๒๐ คน
๓. ผู้ซึ่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน ๕ คน
๔. ผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีเสนอ จำนวน ๕ คน
๕. ผู้ซึ่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติเสนอ จำนวน ๕ คน

การแต่งตั้งคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่มีการเรียกประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติเป็นครั้งแรก

ในกรณีที่กรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ โดยให้ถือว่าคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญประกอบด้วยกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญเท่าที่เหลืออยู่ แต่ให้ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติแต่งตั้งกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญแทนตำแหน่งที่ว่างภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่กรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่ง

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการยกเว้นรัฐธรรมนูญ

กรรมการยกเว้นรัฐธรรมนูญต้องมีสัญชาติไทยโดยการเกิดและมีอายุไม่ต่ำกว่า ๔๐ ปี และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

๑. เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเว้นแต่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งในคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ หรือสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ

๒. เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองภายในระยะเวลา ๓ ปีก่อนวันที่ได้รับการแต่งตั้ง

๓. มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ดังนี้

๓.๑ เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

๓.๒ เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

๓.๓ เคยถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

๓.๔ เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ

๓.๕ เคยต้องคำพิพากษาให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

๓.๖ อยู่ระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเคยถูกถอดถอนจากตำแหน่ง

๓.๗ เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หรือกฎหมายเกี่ยวกับการพนัน ในฐานความผิดเป็นเจ้าของหรือเจ้าสำนัก

๓.๘ เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

๔. เป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แห่งการจัดสรรได้เสีย ห้ามมิให้กรรมการยกเว้นรัฐธรรมนูญดำรงตำแหน่งทางการเมืองภายใน ๒ ปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งกรรมการยกเว้นรัฐธรรมนูญ

การรับความเห็นหรือข้อเสนอแนะประกอบการพิจารณาจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ

ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญนำความเห็นหรือข้อเสนอแนะของภาคส่วนต่าง ๆ มาประกอบการพิจารณาด้วย ดังนี้

๑. สภาปฏิรูปแห่งชาติ โดยให้สภาปฏิรูปแห่งชาติต้องเสนอความเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่มีการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติครั้งแรก
๒. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
๓. คณะรัฐมนตรี
๔. คณะรักษาความสงบแห่งชาติ
๕. ประชาชน
๖. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ความครอบคลุมของสาระในร่างรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญต้องจัดทำร่างรัฐธรรมนูญให้ครอบคลุมเรื่องดังต่อไปนี้ด้วย

๑. การรับรองความเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกมิได้
๒. การให้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่เหมาะสมกับสภาพสังคมของไทย
๓. กลไกที่มีประสิทธิภาพในการป้องกัน ตรวจสอบ และจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งกลไกในการกำกับและควบคุมให้การใช้อำนาจรัฐเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและประชาชน
๔. กลไกที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและตรวจสอบมิให้ผู้เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ขอบด้วยกฎหมายว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ หรือเคยกระทำการอันทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรม เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างเด็ดขาด
๕. กลไกที่มีประสิทธิภาพที่ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและพรรคการเมือง สามารถปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินกิจกรรมได้โดยอิสระ ปราศจากการครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลหรือคณะบุคคลใด ๆ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
๖. กลไกที่มีประสิทธิภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งของหลักนิติธรรม และการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วนและทุกระดับ

๗. กลไกที่มีประสิทธิภาพในการปรับโครงสร้างและขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมอย่างยั่งยืน และป้องกันการบริหารราชการแผ่นดินที่มุ่งสร้างค่านิยมทางการเมือง ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและประชาชนในระยะยาว

๘. กลไกที่มีประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินของรัฐให้เป็นไปอย่างคุ้มค่าและตอบสนอง อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนโดยสอดคล้องกับสถานะทางการเงินการคลังของประเทศ และกลไก การตรวจสอบและเปิดเผยการใช้จ่ายเงินของรัฐที่มีประสิทธิภาพ

๙. กลไกที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันมิให้มีการทำลายหลักการสำคัญที่รัฐธรรมนูญ จะได้วางไว้

๑๐. กลไกที่จะผลักดันให้มีการปฏิรูปเรื่องสำคัญต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ต่อไป

นอกจากนี้ ยังกำหนดให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาถึงความจำเป็น และความคุ้มค่าที่ต้องมีองค์การตามรัฐธรรมนูญหรือองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่ต้องมี ให้พิจารณามาตรการที่จะให้การดำเนินงานขององค์กรดังกล่าวเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วย

กำหนดระยะเวลาในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญต้องจัดทำร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายใน ๑๒๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นหรือข้อเสนอแนะจากสภาปฏิรูปแห่งชาติตามมาตรา ๓๑ (๒) รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แล้วเสนอร่างรัฐธรรมนูญนั้นต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อพิจารณา

ในกรณีที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญยกร่างรัฐธรรมนูญไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ที่กำหนดไว้ ให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญเป็นอันสิ้นสุดลง และให้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการ ยกร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลง ทั้งนี้ กรรมการในคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญชุดเดิมที่สิ้นสุดลงไม่มีสิทธิเป็นกรรมการยกร่าง รัฐธรรมนูญชุดใหม่

การดำเนินการหลังจากจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จ

เมื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จ ให้ดำเนินการ

๑. เสนอร่างรัฐธรรมนูญที่จัดทำแล้วเสร็จต่อประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ โดยให้ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติจัดให้สภาปฏิรูปแห่งชาติประชุมกันเพื่อพิจารณาเสนอแนะหรือให้ความเห็นให้แล้วเสร็จภายใน ๑๐ วันนับแต่วันที่ได้รับร่างรัฐธรรมนูญ
๒. ส่งร่างรัฐธรรมนูญที่จัดทำแล้วเสร็จให้คณะรัฐมนตรีและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

การเสนอความคิดเห็นหรือขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ

องค์กรที่เสนอความคิดเห็นหรือขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๑. สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญได้ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่สภาปฏิรูปแห่งชาติเสร็จสิ้นการพิจารณาเสนอแนะหรือให้ความเห็นต่อร่างรัฐธรรมนูญนั้น คำขอแก้ไขเพิ่มเติมของสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติต้องมีสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติลงชื่อรับรองไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ ของจำนวนสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ และสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติที่ยื่นคำขอหรือที่ให้คำรับรองคำขอของสมาชิกอื่นแล้ว จะยื่นคำขอหรือรับรองคำขอของสมาชิกอื่นอีกมิได้
 ๒. คณะรัฐมนตรีหรือคณะรักษาความสงบแห่งชาติจะเสนอความคิดเห็นหรือยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมได้ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับร่างรัฐธรรมนูญ
- โดยคำขอแก้ไขเพิ่มเติมให้ยื่นต่อประธานกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ

การพิจารณาความเห็นหรือคำขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ

ให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาคำขอแก้ไขเพิ่มเติมให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ครบกำหนดยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติม ในการนี้ คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญอาจแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญได้ตามที่เห็นสมควร

เมื่อคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เสนอร่างรัฐธรรมนูญต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญนั้นทั้งฉบับ

การพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ

เมื่อสภาปฏิรูปแห่งชาติได้รับร่างรัฐธรรมนูญจากคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญแล้ว ต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญนั้นทั้งฉบับ โดยต้องมีมติภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับร่างรัฐธรรมนูญจากคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ

สภาปฏิรูปแห่งชาติจะแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความของร่างรัฐธรรมนูญนั้นมิได้ เว้นแต่เป็นข้อผิดพลาด ที่มีใช้สาระสำคัญ และคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม นั้น หรือเป็นกรณีที่คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่าจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สมบูรณ์ขึ้น

เมื่อสภาปฏิรูปแห่งชาติมีมติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแล้ว ให้ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ นำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่สภาปฏิรูปแห่งชาติมีมติ และเมื่อทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับได้ โดยให้ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญและพระราชทานคืนมา หรือเมื่อพ้นกำหนด ๙๐ วันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา ให้ร่างรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป

ในกรณีที่สภาปฏิรูปแห่งชาติพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด หรือไม่ให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ หรือร่างรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป ให้สภาปฏิรูปแห่งชาติ และคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญเป็นอันสิ้นสุดลง และให้มีการดำเนินการเพื่อแต่งตั้งสภาปฏิรูปแห่งชาติ และคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญชุดใหม่ขึ้น เพื่อดำเนินการแทนตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ รองประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ และกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญชุดที่สิ้นสุดลง จะเป็นประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ รองประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ หรือกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี ชุดใหม่มิได้
